

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Afet Yönetimi:

Belediyeler için Toplumsal
Cinsiyete Duyarlı
Minimum Standartlar ve
Planlama Rehberi

2026

SUNAY DEMİRCAN
BENGİN İNANÇ

Türkiye’de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi:
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi Faz III

Afet Yönetimi:

**Belediyeler için Toplumsal Cinsiyete Duyarlı
Minimum Standartlar ve Planlama Rehberi**

**Sunay Demircan
Bengün İnanc**

Temmuz 2026

CEİD YAYINLARI

Afet Yönetimi: Belediyeler için Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Minimum Standartlar ve Planlama Rehberi

ISBN: 978-625-7666-57-2

Kaynak gösterilmek kaydıyla yararlanılabilir.

Tel: 0 312 440 04 84
www.ceid.org.tr
www.ceidizler.ceid.org.tr

Kapak/İç Tasarım: Hasan Kürşat Akcan

Bu yayın Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir. İçeriği yalnızca Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği sorumluluğundadır ve her zaman Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmaz.

İçindekiler

Kısaltmalar Listesi	5
Tablolar Listesi	5
Teşekkür	6
I. Giriş	7
Rehberin Amacı ve Kapsamı	7
Afet Yönetimi Döngüsü	7
II. Afet Yönetiminde Toplumsal Cinsiyete Duyarlılığının Önemi	8
Uluslararası ve Ulusal Bağlam	8
Neden Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Afet Yönetimi?	9
Afetlerin Cinsiyete Dayalı Farklı Etkileri	9
Afet Sonrası Artan Kırılganlıklar	10
Mevcut Eşitsizliklerin Derinleşmesi	10
Yerel Topluluklarda Cinsiyet Analizi ve Afetle Mücadele Planları	11
III. Afet Yönetimi Döngüsünde Minimum Standartlar	12
Minimum Standartlar ve Uygulama Adımları	12
IV. Uygulama Kontrol Listesi	33
V. Minimum Standartların Stratejik Planlar ve YEOP'e Entegrasyonu	35
Stratejik Planlama Sürecine Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Duyarlı Afet Yönetiminin Entegrasyonu	35
Hazırlık Aşaması: Kurumsal Altyapı Oluşturma	35
YEOP Sürecinde Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Afet Yönetiminin Entegrasyonu	38
YEOP Analizi ve Uyum Sağlama	38
VI. Minimum Standartların Anaakımlaştırılması	40
Kaynaklar	42

Kısaltmalar Listesi

AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
ASHB	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
BM	Birleşmiş Milletler
CEİD	Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği
GAP	Global Action Plan / Küresel Eylem Planı
İİT	İslam İşbirliği Teşkilatı
İRAP	İl Afet Risk Azaltma Planı
OPAAW	İİT Kadının Gelişimi için Eylem Planı
SADDD	Cinsiyet, yaş ve engellilik ayrıştırılmış veri
TCE	Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
UNDRR	Birleşmiş Milletler Afet Riskini Azaltma Ofisi
YEKAP	Toplumsal Cinsiyet Temsilini Gözetken Kriz Koordinasyon Merkezi
YEPP	Yerel Eşitlik Eylem Planı

Tablolar Listesi

Tablo 1 Yerel Yönetimler İçin Afet Yönetiminde Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Minimum Standartlar	13

Teşekkür

Bu rehberin hazırlanması sürecindeki değerli katkıları için proje direktörümüz Ülker Şener'e;

Afet yönetimi alanına ilişkin minimum standartların gözden geçirilmesi amacıyla düzenlenen değerlendirme toplantısına katılarak görüş, öneri ve deneyimlerini paylaşan Hatay Barosu Kadın Hakları Komisyonu üyelerine; Antakya Belediyesi ve Defne Belediyesi personeline; Türkiye Barolar Birliği Hatay Adli Yardım Kliniği, Samandağ Kadın Yaşam Merkezi, Hatay Deprem Dayanışma Derneği ve Rimmen Kadın Kooperatifi temsilcilerine

teşekkür ederiz.

I. Giriş

Afetler yalnızca fiziksel altyapıyı değil, aynı zamanda toplumsal yapıyı, toplumsal rollerin yeniden üretimini ve mevcut eşitsizlikleri de derinden etkiler. Afetlerin sonuçları herkes için aynı değildir; kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler, LGBTİ+ bireyler, göçmenler ve yoksullukla mücadele eden topluluklar bu süreçlerden orantısız biçimde etkilenir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, afet anlarında bu kırılganlıkları daha da derinleştirir.

Bu nedenle afet yönetimi politikaları, uygulamaları ve bütçeleri toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle ele alınmalıdır. Yerel yönetimlerin afetlere hazırlık, müdahale ve iyileşme süreçlerini toplumsal cinsiyete duyarlı biçimde yürütmesi, kurum kültürünün temel bir unsuru haline gelmelidir. Bu dönüşümün sağlanmasında stratejik planlar ve Yerel Eşitlik Eylem Planları (YEPP) kilit araçlardır.

Ancak bu yaklaşımın etkili ve sürdürülebilir olabilmesi için afet yönetimi süreçlerinde toplumsal cinsiyete duyarlı **minimum standartların** tanımlanması ve sistematik biçimde uygulanması gerekmektedir. Bu standartlar, yalnızca yerel yönetimlere yol gösteren bir uygulama çerçevesi sunmakla kalmaz; aynı zamanda eşitlik ilkesine dayalı bir sorumluluk anlayışını da kurumsallaştırır.

Rehberin Amacı ve Kapsamı

Bu rehber, afet öncesi hazırlık, afet anı müdahale ve afet sonrası iyileşme süreçlerinde asgari düzeyde sağlanması gereken kurumsal, yönetsel ve toplumsal (minimum) standartları belirleyerek, toplumsal cinsiyet eşitliğini yerel yönetimlerin tüm afet yönetimi döngüsüne entegre etmeyi amaçlar.

Rehber, başta belediyeler olmak üzere tüm yerel yönetim birimleri, merkezi yönetim birimleri ve ilgili kuruluşlar için hazırlanmıştır.

Afet Yönetimi Döngüsü

Rehber, temel olarak aşağıda tanımlanan üç aşamaya odaklanmıştır:

- I. Afet Öncesi: Hazırlık ve Risk Azaltma
- II. Afet Anı: Müdahale ve Koordinasyon
- III. Afet Sonrası: İyileşme ve Toparlanma

II. Afet Yönetiminde Toplumsal Cinsiyete Duyarlılığının Önemi

Uluslararası ve Ulusal Bağlam

Toplumsal cinsiyet ve afet konusu, 1994 yılında Birleşmiş Milletler Dünya Afet Riskini Azaltma Konferansı'nda gündeme gelmiş, 1995 Pekin Dünya Kadın Konferansı'nda güçlenmiştir. Japonya'nın Yokohama kentinde yapılan ilk toplantıyı, 2005'te Hyogo ve 2015'te Sendai takip ederek, konu uluslararası bir çerçeveye kavuşmuştur. Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçevesi (Sendai GAP 2015-2030), toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda önemli taahhütler içerir:

- Afet risklerini etkin yönetmek için kadınların katılımının önemi
- Toplumsal cinsiyete duyarlı afet risk azaltma politikalarının gerekliliği
- Bu planların tasarlanması ve uygulanmasında kadın liderliğinin teşvik edilmesi

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi (CEDAW) iklim değişikliği bağlamında afet riskinin azaltılmasının toplumsal cinsiyet boyutları hakkında 37 Sayılı Genel Tavsiye Kararı (2018) afet riskinin azaltılmasında toplumsal cinsiyet boyutlarını dile getirmiştir.

İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) kapsamında, 2008 yılında Kahire'de kabul edilen Kadının Gelişimi İçin Eylem Planı (OPAAW), 2016 İstanbul toplantısında afet ve kriz hallerinde kadının rolü güçlendirilmesine yönelik maddelerle güncellenmiştir.

Ulusal mevzuat açısından bakıldığında, Türkiye'nin afet mevzuatının toplumsal cinsiyete duyarlılığı sınırlıdır. Türkiye'de afet yönetiminin hangi bağlamda ve ne düzeyde toplumsal cinsiyete duyarlı olduğunu belirlemek için yapılan bir çalışmada¹ 17 teknik olmayan afet mevzuatı incelenmiş, yalnızca ikisinin toplumsal cinsiyet perspektifini içerdiği tespit edilmiş. Bir mevzuatın toplumsal cinsiyet eşitliğini ve hakkaniyeti çok iyi ele aldığı saptanmış, birinin kısmen toplumsal cinsiyete duyarlı olduğu, diğer 5'inin ise toplumsal cinsiyet körü olduğu belirtilmiştir.

12.Kalkınma Planı'nın 841. maddesi "Afet yönetiminde engelli, yaşlı, kadın ve çocukların farklılaşan ihtiyaçları dikkate alınacaktır" ibaresini içerse de konunun plan bütünü içinde yeterince işlenmediği görülmektedir.

---

¹ Nuket Paksoy Erbaydar, Ebru İnal Onal, Edip Kaya, Analysis of Gender Sensitivity of Turkey's Disaster Legislation to Create a Disaster-Resilient Society; 2021 August, The Tohoku Journal of Experimental Medicine

AFAD'ın İl Afet Risk Azaltma Plan'ları Hazırlama Kılavuzu'nda 'kadın' sözcüğü bir kez, o da genel bir tanım içinde geçmektedir. Keza, kılavuz kadınların yanında çocuklar ve engelliler gibi kırılgan grupları dahil etmekten de uzaktır. Bununla birlikte AFAD tarafından 2025-2029 dönemi için hazırlanan Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı, afet yönetiminde toplumsal cinsiyet eşitliğinin kurumsal düzeyde ele alınmasına yönelik önemli bir gelişmedir. Plan kapsamında kurul, çalışma grubu, ayrıştırılmış veri izleme ve düzenli raporlama mekanizmalarının öngörülmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin yalnız müdahale anında değil, planlama, izleme ve kurumsal öğrenme süreçlerinde de dikkate alınması bakımından önem taşımaktadır. CEEP'in etkili biçimde uygulanması, İl Afet Risk Azaltma Planları ile yerel afet risk azaltma ve müdahale planlarının veri, analiz, kırılgan grupların görünürlüğü, yerel katılım ve izleme açısından gözden geçirilmesine önemli katkı sağlayabilir.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) tarafından yayımlanan (2024-2028) Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nda toplumsal cinsiyet ve afet gibi bir odağın olmadığı, bu konuda stratejik hedef bulunmadığı görülmektedir.

Neden Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Afet Yönetimi?

Afetlerin Cinsiyete Dayalı Farklı Etkileri

Afetlerin etkileri cinsiyet açısından tarafsız değildir. Doğal afetlerin kadınları ve erkekleri farklı düzeylerde etkilediği bir gerçektir. Araştırmalar göstermektedir ki:

- Kadınlar afetlerde erkeklerden daha yüksek oranda yaşamını yitirmektedir.
- Kadınlar ve kız çocukları afet sonrasında daha fazla risk altındadır.
- Önceden var olan eşitsizlikler afetlerle daha da derinleşmektedir.
- Kadınların afet yönetimindeki rolleri genellikle göz ardı edilmektedir.

Yukarıda ifade edildiği üzere afetlerde kadınların erkeklerden daha yüksek oranda yaşamlarını yitirdikleri bilinmektedir². Somut verilere³ göre:

- 2008 Myanmar Nargis Siklonu: Ölümlerin %61'i kadın
- 2004 Hint Okyanusu Tsunamisi: Ölümlerin %70'i kadın
- 1991 Bangladeş Gorky Siklonu: Ölümlerin %91'i kadın

² Neumayer, E., & Plümper, T. (2007) - "The Gendered Nature of Natural Disasters: The Impact of Catastrophic Events on the Gender Gap in Life Expectancy, 1981-2002" - *Annals of the Association of American Geographers*, 97(3), 551-566.

³ Alyssa Mari Thurston, Heidi Stöckl, Meghna Ranganathan, (2021) Natural hazards, disasters and violence against women and girls: a global mixed-methods systematic review. *BMJ Global Health* 2021 May 6;6(4):e004377

Afet Sonrası Artan Kırılganlıklar

Afet Sonrası Artan Kırılganlıklar açısından bakıldığında da, kadınlar ve kız çocuklarının afet sonrasında aşağıda tanımlandığı gibi, çok boyutlu risklerle karşılaştıkları görülmektedir⁴.

Fiziksel Güvenlik Riskleri: Geçici barınaklarda ve yerinden edilmiş topluluklar arasında cinsel şiddet ve istismar vakalarında artış gözlenmektedir.

Ekonomik Dezavantajlar: Kadınların informal sektörde yoğunlaştığı işlerde çalışması, sigorta ve sosyal güvenlik eksikliği nedeniyle ekonomik toparlanma süreçlerinde daha fazla zorlanmalarına yol açmaktadır.

Sağlık Hizmetlerine Erişim Sorunları: Özellikle hamile kadınlar ve doğum yapmış anneler için kritik olan sağlık hizmetlerinin kesintiye uğraması, maternal mortalite oranlarını artırmaktadır⁵.

Mevcut Eşitsizliklerin Derinleşmesi

Afetler, pek çok durumda mevcut toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini daha da görünür kılar ve derinleştirir. Bu durum aşağıdaki mekanizmalarla gerçekleşir:

a) Bakım Yükünün Artması

Kadınların geleneksel olarak üstlendiği aile bakım sorumlulukları afet sonrasında katlanarak artar. Çocuk bakımı, yaşlı ve hasta aile üyelerinin bakımı, ev işleri gibi görevler, kadınların toparlanma sürecine katılımını sınırlar, bu yükü tahminlerin ötesinde artırır.

b) Karar Alma Süreçlerinden Dışlanma

Afet sonrası müdahale ve yeniden yapılanma süreçlerinde kadınların sesinin duyulmaması, ihtiyaçlarının göz ardı edilmesine ve yetersiz çözümlerin üretilmesine yol açar. Bu durum, afet yönetiminin etkinliğini azaltırken, cinsiyet adaletsizliğini pekiştirir.

c) Çoklu Kimlik Kategorilerinin Kesişimi

---

⁴ "Sel sonrası kadınlar yerinden edildiğinde şiddet oranlarının arttığı gözlemlenmiştir. Tahliye sonrası barınaklarda, kamplarda veya toplum merkezlerinde korunan kadınlar Bangladeş, Endonezya, Hindistan ve Pakistan'da sözel, cinsel taciz ve cinsel, fiziksel veya duygusal şiddete maruz kaldıkları rapor edilmiştir" *Eric Neumayer - Thomas Plümper, a.g.e.*

⁵ "Afetler kaynakları kısıtlı ülkeleri vurduğunda, genellikle en çok etkilenenler kadınlar olur. Yoksulların çoğunluğunu, en yetersiz beslenenleri ve en az eğitilmiş olanları temsil ederler ve yerinden edilmiş kişilerin %75'inden fazlasını oluştururlar. Kadınların afet öncesi ailevi görevleri artar ve genişler ve olaydan öncesine göre önemli ölçüde daha az desteğe ve kaynağa sahip olurlar. Dahası, afetten sonra çocuklarına, yaşlılara, yaralıları ve hastalara bakma sorumluluğunu üstlenirler. Afetin etkilerinin yanı sıra, kadınlar üreme ve cinsel sağlık sorunlarına karşı daha savunmasız hale gelir ve fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalma riski artar." Nawal N. Nour, *Obstetrics & Gynecology*, 2011;4(1):22-27.

Cinsiyet, yaş, etnik köken, sosyo-ekonomik durum ve engellilik gibi çoklu kimlik kategorilerinin kesişimi, bazı kadın gruplarını afetlerde daha da savunmasız hale getirir. Yaşlı kadınlar, engelli kadınlar, etnik azınlık kadınları ve yoksul kadınlar çoklu dezavantajlarla karşılaşır.

Yerel Topluluklarda Cinsiyet Analizi ve Afetle Mücadele Planları

Toplumsal cinsiyet analizi, afetlerle mücadele süreçlerinde bireylerin, ailelerin, kurumların ve toplumların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde nasıl etkilendiğini anlamamıza yardımcı olur. Bu analiz, yerel yönetimlerin özellikle afet riski altındaki bölgelerde daha kapsayıcı, adil ve etkili stratejiler geliştirmesi açısından kritik önemdedir. Cinsiyet temelli veriler ve analizler, belediyelerin cinsiyete duyarlı plan ve politikalar hazırlamasında; İl Afet Risk Azaltma Planları (İRAP) gibi stratejik dokümanlara toplumsal cinsiyet perspektifinin entegre edilmesinde ve afet öncesi, sırası ve sonrasında kapsayıcı müdahalelerin tasarlanmasında yol gösterici olur.

Cinsiyet analizi sayesinde toplumsal eşitsizliklerin altında yatan yapısal nedenler belirlenebilir; bu da afet risk yönetiminde eşitlik ilkesini temel alan uygulamaların geliştirilmesine olanak tanır. Ayrıca, toplumsal cinsiyet analizinin sağladığı başlıca katkılar şunlardır:

- Kadınlar, erkekler, kız ve oğlan çocukları üzerindeki farklı toplumsal rollerin, hakların ve fırsatların belirli durum ve bağlamlarda nasıl sonuçlar doğurduğunu değerlendirmek;
- Toplumsal cinsiyetler arasındaki ilişkileri, kaynaklara erişim olanaklarını ve karşılaşılan yapısal engelleri daha derinlemesine kavramak;
- Kaynaklar, güç ilişkileri ve normatif yapılar bağlamında sosyal ilişkileri analiz etmek;
- Kadınların ve erkeklerin kamu kurumları, yerel yönetimler ve topluluk yapılarıyla olan etkileşimlerini göz önünde bulundurmak;
- Cinsiyete dayalı eşitsizlikleri yeniden üretmeyen, adaleti güçlendiren afet müdahale ve iyileştirme programları tasarlamak.

Bu analizlerin yerel düzeyde uygulanması, afet risklerini azaltma çalışmalarında kırılgan grupların ihtiyaçlarını görünür kılar ve dayanıklı toplumların inşasında cinsiyet eşitliği temelli bir yaklaşımın benimsenmesini sağlar. Bu çalışmanın ilerleyen sayfalarında, özellikle yerel yönetimlerin strateji planları ve yerel eşitlik eylem planları gibi belgelerinde, toplumsal cinsiyet - afet konusunun planın parçası haline getirilme yöntemleri de işlenecektir.

III. Afet Yönetimi Döngüsünde Minimum Standartlar

Bu rehber, belediyelerin afet yönetimi süreçlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaları için minimum standartlar sunan pratik bir kılavuz niteliği taşımaktadır. Her belediye ve ilgili kuruluşun kendi koşullarına göre uyarlayarak kullanabileceği bu rehber, daha güvenli ve eşitlikçi toplumlar inşa etmeyi hedeflemektedir. Afet yönetiminde toplumsal cinsiyete duyarlılığı bir seçenek değil, temel bir gerekliliktir. Kadınların ve kırılgan grupların seslerini duyurmak, deneyimlerinden yararlanmak ve eşit katılımlarını sağlamak hem daha etkili afet yönetimi hem de toplumsal adalet açısından kritik önem taşır.

Toplumsal cinsiyete duyarlı afet yönetiminde minimum standartlar, afet yönetimi döngüsünün tamamını kapsayacak şekilde üç temel aşamada ele alınmıştır:

- I. Afet Öncesi: Hazırlık ve Risk Azaltma
- II. Afet Anı: Müdahale ve Koordinasyon
- III. Afet Sonrası: İyileşme ve Toparlanma

Minimum Standartlar ve Uygulama Adımları

Tablo-1’de, yukarıda tanımlanmış üç aşama için belirlenmiş minimum standartlar, bu standartlara ulaşmak için gereken uygulama adımları ve bir yerel yönetimde belirtilmiş uygulamadan sorumlu olacak birim ve sorumluluğu örnek olarak belirtilmiştir. Raporun dinamik bir sürecin çıktısı olduğu, sürekli güncellenerek gelişeceği ve tabloda belirtilen birimlerin, rollerin ve sorumlulukların sadece fikir vermesi amacıyla örnek olarak yer aldıklarını belirtmek isteriz.

Tablo 1 Yerel Yönetimler İçin Afet Yönetiminde Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Minimum Standartlar

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
I. Afet Öncesi: Hazırlık ve Risk Azaltma	Afetlere hazırlık ve risk azaltma süreçlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması.		
1.1. Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Yerel Afet Risk Azaltma Planlarında (İRAP) Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Sağlanmalıdır. AFAD'ın CEEP ile uyumlu biçimde, toplumsal cinsiyet eşitliği izleme ve yönetim yapısı kurulmalı; İRAP hazırlık ve revizyon süreçleri için düzenli veri toplama, yıllık faaliyet takvimi ve periyodik gözden geçirme mekanizması tanımlanmalıdır.	İRAP; Valilik, Bakanlık ve AFAD koordinasyonunda yürütülen bir planlama sürecidir. Belediyeler bu sürece yerel veri sağlama, stratejik plan ve Yerel Eşitlik Eylem Planı (YEPP) ile uyumlandırma, izleme ve yerel hizmet hazırlığı yoluyla katkı sunmalıdır.	- Risk azaltma planlarına toplumsal cinsiyet temelli ihtiyaç analizleri dahil edilmeli; - TCE alanında çalışan STK'lar, kadın örgütleri, akademisyenler ve mahalle temsilcileri hazırlık ve revizyon süreçlerine danışma düzeyinde dahil edilmeli. - Cinsiyet, yaş ve engellilik ayrıştırılmış veri (SADDD) kullanılmalı. - Kadınlar, LGBTİ+ bireyler, yaşlılar, engelliler, çocuklar, göçmenler ve tek ebeveynli haneler gibi grupların ihtiyaçları planlama sürecinde görünür kılınmalı ve bu grupların temsilcilerinin planlama sürecine aktif katılımı sağlanmalı. - Kırılganlık ve risk haritaları hazırlanmalı. - CEEP uygulanması için savunuculuk ve izleme faaliyetleri planlanmalı.	Afet İşleri Dairesi / Müdürlüğü İRAP sürecine belediye verisi ve yerel risk bilgisi sağlanması; yerel hazırlık çalışmalarının AFAD/Valilik koordinasyonu ile uyumlu yürütülmesi. Strateji Geliştirme Birimi: YEPP, stratejik plan, performans programı ve afet risk azaltma hedefleri arasında entegrasyonun sağlanması. Sosyal Hizmetler Birimi: Kırılgan grupların belirlenmesi, ihtiyaç analizlerinin yapılması ve katılım süreçlerinin organize edilmesi. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü/ Eşitlik Birimi:

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
		- Mevcut sosyal normların ve ayrımcılık biçimlerinin kesişimselliği analiz edilmeli. - Yerel Eşitlik Eylem Planı (YEEP) ve Stratejik Plan ile uyumlu hedefler belirlenmeli.	Toplumsal cinsiyet perspektifinin plana entegrasyonu, hassas gruplarla iletişimin kurulması. Valilik, AFAD ve ilgili Bakanlık birimleri: İRAP koordinasyonu, resmi veri ve karar süreçleriyle belediye çalışmalarının uyumlaştırılması.
1.2. Erişilebilir ve Kapsayıcı Erken Uyarı Sistemleri Tüm Kırılgan Grupların İhtiyaçlarına Göre, Erişilebilir ve Kapsayıcı Tasarlanmalıdır	Erken uyarı sistemleri, kadınların ve kırılgan grupların erişilebilirliğini gözeterek şekilde çok dilli, sesli, görsel, yazılı ve mahalle temelli alternatifleri içermelidir.	- Kadınların ve kırılgan grupların erişebileceği çok dilli, sesli, görsel, yazılı erken uyarı sistemleri kurulmalı. - Engelli bireyler, görme/işitme kayıplı kişiler, yaşlılar ve çocuklar için fiziksel erişim alternatifleri oluşturulmalı. - Ev içi roller ve bakım sorumlulukları dikkate alınarak çocukla yalnız olan kadınlar, yalnız yaşayan yaşlılar ve engelliler için özel yönlendirme çözümleri geliştirilmeli. - Muhtarlıklar, mahalle gönüllüleri, WhatsApp/SMS zincirleri, yerel radyo ve	Bilgi İşlem Birimi: Çok dilli, sesli ve görsel sistemlerin teknik altyapısının kurulması ve sürdürülmesi. Engelli Hizmetleri Birimi: Engelli bireyler için erişilebilirlik standartlarının belirlenmesi ve uygulanması. Halkla İlişkiler/Basın Yayın Birimi: Erken uyarı mesajlarının hedef kitleye uygun şekilde tasarlanması ve yaygınlaştırılması. Sosyal Hizmetler Birimi: Ev içi roller dikkate alınarak

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
		belediye duyuru sistemleri birlikte kullanılmalı. Uyarı mesajlarında hangi durumda kime, hangi telefon hattına veya hangi toplanma alanına başvurulacağı açıkça belirtilmeli.	uyarı mekanizmalarının belirlenmesi. ASHİM İl Müdürlüğü: Sosyal hizmet yönlendirmeleri ve kırılgan gruplara erişim konusunda koordinasyon sağlanması. İçişleri Bakanlığı / AFAD: Ulusal erken uyarı ve afet yönetimi sistemleriyle yerel duyuru mekanizmalarının eşgüdümü. Muhtarlar: Mahalle ölçeğinde duyuruların iletilmesi, yalnız yaşayan veya desteğe ihtiyaç duyan kişilerin bilgilendirilmesi veya afet öncesinde yetkili birimlere bildirilmesi.
1.3. Toplanma Alanları Güvenli, Erişilebilir, Nüfusa Uygun ve Kapsayıcı Olarak Planlanmalıdır	Toplanma alanları, mahalle nüfusu ve erişilebilirlik kriterleri dikkate alınarak kısa süreli güvenli bekleme alanı olarak planlanmalı; kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engelliler için güvenli kullanım koşulları sağlanmalıdır.	- Toplanma alanları Toplanma alanı, hizmet edeceği nüfusa göre planlanmalı ve kişi başına en az yaklaşık 2 m² alan sağlayacak büyüklükte olmalıdır. - Alan, mahalle sakinlerinin afet sonrasında kısa sürede ve güvenli	İmar ve Şehircilik Dairesi /Fen İşleri Müdürlüğü: Toplanma alanlarının belirlenmesi, fiziki düzenlemelerin yapılması ve güvenliğin sağlanması. Sosyal Hizmetler Birimi: Bebek bakım ve hijyen ihtiyaçlarının belirlenmesi,

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
		biçimde yürüyerek ulaşabileceği bir konumda olmalı. • Her mahallenin nüfus büyüklüğü, yapı yoğunluğu ve ulaşılabilirliği dikkate alınarak yeterli sayıda toplanma alanı belirlenmeli. • Toplanma alanı haritaları belediyenin web sitesi, muhtarlıklar, mahalle panoları ve erişilebilir dijital kanallar üzerinden yayımlanmalı. • Yaşlılar, çocuklar, engelliler ve hareket kısıtlılığı olan kişiler için erişilebilir olmalıdır. • Toplanma alanlarında temiz su, jeneratör, aydınlatma, iletişim ve tuvalet gibi temel hizmetlere erişim planlanmalı. • Alan; yangın, sel, heyelan, enerji hatları, bina yıkılması, duvar devrilmesi, cam kırılması, direk veya tabela düşmesi gibi ikincil risklerden uzak seçilmeli. • Alan mümkün olduğunca düz, açık, engebesiz ve kalabalığın güvenli şekilde bekleyebileceği fiziksel özelliklere sahip olmalı. • Toplanma alanları kadınlar ve çocuklar için güvenli, aydınlatmalı,	malzemelerin temini. Zabıta Müdürlüğü: Toplanma alanlarında asayiş ve güvenliğin sağlanması. Afet İşleri Dairesi / Müdürlüğü: Toplanma alanı haritalarının güncellenmesi, yayımlanması ve mahalle ölçeğinde bilgilendirme yapılması. Muhtarlar: Mahalle sakinlerinin toplanma alanları hakkında bilgilendirilmesi ve erişim sorunlarının belediyeye iletilmesi.

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
		ulaşılabilir ve mahremiyet sağlayacak şekilde planlanmalı. • Su, tuvalet, aydınlatma, iletişim ve acil yardım hizmetlerine erişimi kolaylaştıracak altyapıya yakın olmalıdır. • Kadınlar ve çocuklar için aydınlatmalı, güvenli, ulaşılabilir ve mahremiyet sağlayan düzenlemeler yapılmalı. • Bebek bakım alanı, kadın hijyen malzemeleri ve kadınlar için erişilebilir/mahrem tuvalet olanakları planlanmalı.	
1.4. Farkındalık ve Eğitim Faaliyetleri Katılımcı ve Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Yürütülmelidir	Farkındalık ve eğitim faaliyetleri toplumsal cinsiyet eşitliği duyarlılığı taşımali ve kadın örgütleriyle işbirliğini içermelidir.	• Toplumsal cinsiyet konusunda aktif olan sivil örgütler, mahalle kadın örgütlenmeleri gibi yapılarla işbirliği yapılmalı. • Eğitim içerikleri toplumsal cinsiyet eşitliği duyarlılığı taşımali.	İK ve Eğitim Dairesi/Halkla İlişkiler Birimi: Farkındalık ve eğitim programlarının geliştirilmesi ve uygulanması. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü / Eşitlik Birimi: STK'larla işbirliğinin sağlanması. Eğitim içeriklerinin toplumsal cinsiyete duyarlılığı açısından incelenmesi ve onaylanması.

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
1.5. Kırılgan gruplar için ayrı planlama yapılmalı, TC duyarlı veri yönetişimi sağlanmalıdır. Ayrıca, CEEP kapsamında AFAD bünyesinde cinsiyete duyarlı ve ayrıştırılmış veri toplanmalı; toplanan verilerin düzenli izlenmesi, incelenmesi ve raporlanması için kurumsal mekanizma kurulmalı.	AFAD ve yerel yönetimler kendi görev alanlarında cinsiyete duyarlı ve ayrıştırılmış veri altyapısı kurmalı; toplanan veriler düzenli izlenmeli, güncellenmeli, veri boşlukları raporlanmalı ve afet anında hızlı müdahale için kullanılmalıdır.	- İlgili birimlerin işbirliği ile veri ihtiyacı ve altyapıya yönelik ihtiyaç tespit edilmeli. - Toplanan tüm veriler en az cinsiyet, yaş ve engellilik kırılımlarında; mümkün olduğunda hane yapısı, göçmenlik/mültecilik durumu, bakım sorumluluğu ve yalnız yaşama gibi göstergelerle ayrıştırılmalı. - Kişisel verilerin korunması, rıza, gizlilik ve güvenli erişim ilkeleri açıkça tanımlanmalı. - Kadın örgütleri ve STK'larla saha gözlemi, ihtiyaç tespiti, yönlendirme ve anonimleştirilmiş veri paylaşımı protokolleri geliştirilmeli. - Saha verisi resmi ihtiyaç analizine entegre edilmeli; veri boşlukları ayrıca raporlanmalı. - Bu veriler, afet anında hızlı müdahale için kullanılmalı. - Belediye, STK'larla işbirliği içinde afet sonrası kullanılmak üzere kayıt masası ve yönlendirme prosedürleri hazırlamalı.	Sosyal Hizmetler Birimi: Kırılgan gruplara ilişkin verilerin toplanması, güncellenmesi ve analiz edilmesi. Bilgi İşlem Birimi: Veri tabanı altyapısının oluşturulması ve güvenliğinin sağlanması. Afet İşleri Dairesi / Müdürlüğü: Afet anında bu verilere hızlı erişimin ve kullanımının sağlanması; AFAD ve Valilik koordinasyonu ile veri akışının yürütülmesi. Yerel Yönetimler, AFAD ve ASHİM İl Müdürlüğü: Kendi görev alanlarındaki verileri cinsiyet kırılımında üretme, güncelleme ve koordinasyon içinde kullanma.

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
		Her kamu kurumunun afet deneyimini paylaştığı düzenli deneyim paylaşımı ve hazırlık toplantıları yapılmalı.	
1.6. Lojistik ve Envanter Hazırlığı Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı ve Kadınların Öncelikli İhtiyaçlarını Gözetecek Şekilde Yapılmalıdır.	Kadınlara, bebeklere, çocuklara, engellilere ve bakım ihtiyacı olan kişilere yönelik malzemeler önceden planlanmalı; yardım koordinasyon merkezi, kayıt masası ve ilk 24/48/72 saat müdahale akışı hazırlık aşamasında tanımlanmalıdır.	- Kadınlara ve bebeklere yönelik hijyen kitleri (ped, iç çamaşırı, bebek bezi, ıslak mendil, emzirme destek malzemeleri vb.) temin edilmeli. - Engelli bireyler, yaşlılar çocuklar ve kronik hastalar için özel ihtiyaç malzemeleri envantere dahil edilmeli. - Acil barınma çözümlerinde kadınlara, çocuklara ve LGBTİ+ bireylere yönelik güvenlik ve mahremiyet koşulları dikkate alınmalı. - İlk 24 saat, ilk 48 saat ve ilk 72 saat için görev dağılımı, malzeme akışı, gönüllü koordinasyonu, kayıt ve yönlendirme planı hazırlanmalı. - Yardım koordinasyon merkezi ve kayıt masası için mekan, vardiya ve veri kayıt prosedürleri belirlenmeli.	Destek Hizmetleri Müdürlüğü/Satın Alma Birimi: Hijyen kitleri ve diğer acil durum malzemelerinin temini. Afet İşleri Dairesi / Müdürlüğü: İlk 24/48/72 saat planı, yardım koordinasyon merkezi ve acil barınma hazırlıklarının koordine edilmesi. Acil barınma planlamasında kadınlara yönelik güvenlik ve mahremiyet koşullarının dahil edilmesi. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü/Eşitlik birimi: İhtiyaç duyulan hijyen malzemelerinin tespiti ve temin sürecine katkı sağlanması. Sosyal Hizmetler Birimi: Kayıt masası, yönlendirme ve

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
		- Toplanma, dağıtım ve geçici hizmet alanlarının mekansal haritalandırması yapılmalı. - Mevcut ihtiyaçların düzenli listelenmesi ve yardımların ihtiyaca göre dağıtılması için stok takip sistemi kurulmalı.	kırılgan gruplara erişim süreçlerinin planlanması. Bilgi İşlem Birimi: Stok, kayıt ve yönlendirme sistemlerinin teknik altyapısının hazırlanması.
1.7. Gönüllülerin ve Afet Çalışanlarının Yönetimi İçin Hazırlık, Eğitim ve Katılım Mekanizmaları Kurulmalıdır.	Gönüllü yönetimi afet anında değil, hazırlık sürecinde planlanmalı; kadın gönüllülerin katılımı, görev güvenliği, yönlendirme zinciri ve afet çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine duyarlılığı önceden planlamaya dahil edilmelidir.	- Kadın gönüllülerin ve farklı kırılgan gruplardan gönüllülerin sürece katılımı teşvik edilmeli. - Gönüllü kayıt, görevlendirme, vardiya, güvenlik ve geri bildirim prosedürleri afet öncesinde hazırlanmalı. - Gönüllü eğitim programları TCE, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, çocuk koruma, engellilik, yaşlılık, göçmen/mülteci erişimi ve psikolojik ilk yardım başlıklarını içermeli. - Gönüllüler ve afet çalışanları için kime rapor verecekleri, hangi durumda hangi birime yönlendirme yapacakları ve nasıl harekete geçecekleri açıkça tanımlanmalı. - Gönüllü kadınlara ve sahada çalışan personele yönelik güvenlik, ulaşım,	Gönüllü Koordinasyon Merkezi / Sosyal Hizmetler Birimi: Gönüllü kayıt, eğitim, yönlendirme ve saha koordinasyon mekanizmalarının kurulması. İnsan Kaynakları Müdürlüğü: Gönüllüler ve afet çalışanlarına yönelik güvenlik, TCE ve destek eğitimlerinin planlanması. Afet İşleri Dairesi / Müdürlüğü: Gönüllülerin afet müdahale planına entegre edilmesi; görev ve raporlama zincirinin belirlenmesi. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü / Eşitlik Birimi: Eğitim içeriklerinin TCE

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
		dinlenme ve destek önlemleri alınmalı. Kamu kurumları, belediye birimleri ve STK'lar arasında düzenli deneyim paylaşımı ve koordinasyon toplantıları yapılmalı.	açısından gözden geçirilmesi.
II. Afet Anı: Müdahale ve Koordinasyon	Afet anındaki müdahale ve koordinasyon süreçlerinde toplumsal cinsiyet temsili ve duyarlılığını sağlamak.		
2.1. Toplumsal Cinsiyet Temsilini Gözetken Kriz Koordinasyon Merkezi (YKOM Toplumsal Cinsiyet Temsilini Gözeterek Oluşturulmalıdır. Ayrıca, AFAD'ın CEEP kapsamında ifade edilen koordinasyon yapısında toplumsal cinsiyet eşitliği izleme ve raporlama sorumluluğu açıkça tanımlanmalı; toplantı ve karar süreçlerinde cinsiyet dengesi gözetilmelidir.	YKOM'da kadın personelin ve toplumsal cinsiyet eşitliği biriminin temsil edilmesi sağlanmalı, müdahale ekiplerinde toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi almış görevliler bulunmalıdır.	- YKOM'da kadın personelin ve toplumsal cinsiyet eşitliği biriminin temsil edilmesi sağlanmalı. - Müdahale ekiplerinde toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi almış görevliler bulunmalı. - Personel için kapasite geliştirme çalışmaları yapılmalı. - CEEP izleme ve savunuculuk	İnsan Kaynakları Müdürlüğü: YKOM ve müdahale ekiplerinde kadın personel istihdamının teşvik edilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimlerinin düzenlenmesi. Afet İşleri Dairesi / Müdürlüğü: YKOM'un yapısında toplumsal cinsiyet eşitliği temsili sağlanması. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Birimi /Eşitlik Birimi: YKOM'da aktif rol alarak toplumsal cinsiyet

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
			perspektifinin müdahale süreçlerine entegrasyonu.
2.2. Bilgilendirme ve Şeffaflık Cinsiyete Duyarlı Yürütülmelidir.	Bilgilendirmeler kadınların, yaşlıların, engellilerin, çocukların, bakım verenlerin, göçmen/mülteci grupların ve LGBTİ+ bireylerin erişim kanalları dikkate alınarak yapılmalı; toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve çocuk koruma risklerine karşı uyarıcı olmalıdır.	- Kadınların erişim araçları (radyo, WhatsApp grupları, muhtarlıklar, belediye duyuru kanalları, SMS vb.) belirlenmeli. - Bilgilendirme kadınlar ve çocuklara yönelik şiddet risklerine karşı da uyarıcı olmalı. - Bilgilendirme dili hedef grupların sosyo-kültürel özellikleri / hassasiyetleri dikkate alınarak erişilebilir formatta oluşturulmalı; kolay okunur metin, sesli duyuru, işaret dili, piktogram ve yüz yüze yönlendirme seçenekleri kullanılmalı. - Engelliler, çocuklar, yaşlılar ve bakım verenler için kime, hangi hatta, hangi başvuru noktasına ve hangi saatlerde ulaşılabileceği açıkça belirtilmeli. - Bilgilendirme kadınlar ve çocuklara yönelik şiddet, çocuk kaçakçılığı, çocuk işçiliği ve çocuk yaşta evlilik risklerine karşı uyarıcı olmalı.	Halkla İlişkiler/Basın Yayın Birimi: Erişilebilir, çok dilli ve düzenli bilgilendirme yapılması; şiddet ve çocuk koruma risklerine ilişkin uyarıların yayınlanması. Sosyal Hizmetler Birimi: Kadın ve çocuk, yaşlı ve engellilere yönelik başvuru/yönlendirme bilgisinin hazırlanması Engelli Hizmetleri Birimi: Erişilebilir iletişim formatlarının belirlenmesi ve uygulanması. Muhtarlar ve saha ekipleri: Mahalle ölçeğinde yüz yüze bilgilendirme, riskli hanelere ulaşım ve geri bildirimlerin belediyeye iletilmesi.

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
		Sahada görevli personel ve gönüllüler için görünür kimlik/yelek/kart uygulaması planlanmalı; hak sahiplerinin güvenilir kişileri ayırt edebilmesi sağlanmalı.	
2.3. İhtiyaç Belirleme ve Yardımın Dağıtımında TCE Odaklı İhtiyaç Analizi Sonuçları Planlanmada Göz Önüne Alınmalıdır.	Yardım dağıtımı; bölge, hane ve kırılgan grup temelli ihtiyaç analizine dayanmalı, kadınların ve kırılgan grupların hijyen, emzirme, güvenlik, sağlık, bakım ve erişim ihtiyaçlarını önceliklendirmelidir.	- Bölgelere ve gruplara yönelik ihtiyaç analizi yapılmalı. - Yardım koordinasyon merkezi kurularak yardım talepleri, stok durumu, dağıtım noktaları ve yönlendirmeler tek merkezden izlenmeli. - Yardım dağıtımında kadınların öncelikli ihtiyaçları (hijyen, emzirme, güvenlik) dikkate alınmalı. - Dağıtım merkezlerinde gerekiyorsa kadınlar için ayrı bekleme alanları planlanmalı. - Yaşlılar, engelliler, yalnız yaşayanlar, tek ebeveynli haneler ve çocuklu haneler için öncelikli ve yerinde teslim seçenekleri planlanmalı. - Dağıtım noktaları aydınlatma, güvenlik, mahremiyet, ulaşılabilirlik ve şikayet/geri	Sosyal Hizmetler Birimi: İhtiyaç belirleme, kayıt, önceliklendirme ve yönlendirme süreçlerinin yürütülmesi. Lojistik Birimi: Yardım malzemelerinin temini, stok takibi ve dağıtım merkezlerinin uygun şekilde düzenlenmesi. Zabıta Müdürlüğü: Dağıtım merkezlerinde güvenliğin ve düzenin sağlanması. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü / Eşitlik Birimi: Dağıtım sürecinin TCE ve mahremiyet açısından izlenmesi.

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
		bildirim mekanizmaları açısından düzenli izlenmeli.	
2.4. Afet ve Kriz Koşullarında Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddete Karşı Acil Koruma ve Sevk Mekanizmaları İşletilmelidir	Mobil kriz ve psikososyal destek ekipleri oluşturulmalı, sağlık kuruluşlarında gizlilik protokolleri geliştirilmeli, 7/24 başvuru hatları ve güvenli yönlendirme mekanizmaları önceden oluşturulmalı.	• Kalabalık alanlar içinde dahi güvenli ve mahrem görüşme/danışma/başvuru alanları oluşturulmalı. • Başvuru alanlarında kadın personel ve/veya TCE ve toplumsal cinsiyet temelli şiddet eğitimi almış personel bulundurulmalı; başvuru kodu, randevu veya güvenli yönlendirme sistemi kullanılmalı. • Kadın personel nöbeti, sağlık, kolluk, sosyal hizmet sevk zinciri kurulmalı. • Mobil ekip kurularak, hızlı risk değerlendirmeleri yapılmalı. • 24 saat erişilebilir başvuru hattı kurulmalı, hatlar için gizlilik, güvenlik ve çok dilli erişim ilkeleri tanımlanmalıdır. • Vaka gizliliği protokolleri oluşturulmalı; kayıtlar yetkili personel dışında kimse ile paylaşılmamalıdır. • Çocuklar, engelli kadınlar, yaşlı kadınlar, göçmen/mülteci	Sosyal Hizmetler Birimi: İlk başvuru, risk değerlendirmesi, vaka yönetimi ve sosyal hizmet sevk zincirinin işletilmesi. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü / Eşitlik Birimi: Şiddet başvurularına ilişkin mahremiyet, güvenlik ve izleme standartlarının geliştirilmesi. Sağlık İşleri Müdürlüğü: Sağlık hizmetlerine güvenli yönlendirme ve ruh sağlığı desteğinin koordine edilmesi. Zabıta Müdürlüğü / Kolluk Birimleri: Güvenli yönlendirme, alan güvenliği ve acil koruma tedbirleri için eşgüdüm sağlanması. ASHİM İl Müdürlüğü: Sığınma, koruma, sosyal hizmet ve çocuk koruma

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
		kadınlar ve LGBTİ+ bireyler için özel sevk ve koruma protokolleri hazırlanmalı.	mekanizmalarıyla bağlantı kurulması.
III. Afet Sonrası: İyileşme ve Toparlanma	Afet sonrası iyileşme ve toparlanma süreçlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak ve kırılgan grupların özel ihtiyaçlarını karşılamak.		
3.1. Afet Sonrası Her Türlü Yönetim ve Yapılanma Planları ile Karar Süreçlerine Yerel Kadın ve Çocuk Hakları STK'larının Aktif Katılımı Sağlanmalıdır.	Geçici barınma alanlarının kurulması ve yönetimi, topluluk hizmet alanlarının planlanması, altyapı ve güvenlik düzenlemeleri merkezi yönetim, yerel yönetim ve STK işbirliğiyle; TCE odaklı grupların katılımı sağlanarak yürütülmelidir.	- Geçici barınma alanları, kamplar, hizmet merkezleri, vb. alanların işlevlerinin yürütülmesinde ve mekânsal düzenlemelerinde TCE alanında çalışan STK'lar, akademisyenler, sürece dahil edilmelidir. - Merkezi yönetim, yerel yönetim ve STK'lar arasında görev paylaşımı, veri akışı, sevk zinciri ve izleme sorumlulukları netleştirilmeli. - Cinsiyet, yaş ve engellilik ayrıştırılmış veri (SADDD) üzerinden hizmetlere ve etkilenenlere yönelik veriler	Afet İşleri Dairesi / Müdürlüğü Genel koordinasyonu ve toplumsal cinsiyete duyarlı yönetim planlama süreçlerinin yönetilmesi. Sosyal Hizmetler Birimi: Kırılgan grupların belirlenmesi, ihtiyaç analizlerinin yapılması ve katılım süreçlerinin organize edilmesi. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü/ Eşitlik Birimi: Toplumsal cinsiyet perspektifinin plana entegrasyonu, hassas gruplarla iletişimin kurulması

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
		kayıt edilmeli, izleme planları hazırlanmalıdır. - Ortak izleme komitesi kurulmalı; kadın ve çocuk hakları alanında çalışan kuruluşlar komitede temsil edilmeli. - Düzenli koordinasyon toplantıları düzenlenmeli. - Mikro hibe veya hizmet alım mekanizması oluşturulmalı	Valilik, AFAD ve ilgili Bakanlık birimleri: Geçici barınma, yardım ve koruma hizmetlerinde merkezi koordinasyonun sağlanması. Yerel STK'lar ve meslek örgütleri: İzleme, geri bildirim, hizmet desteği ve topluluk temelli ihtiyaç tespitine katkı sunulması.
3.2. Barınma Koşulları Cinsiyete Duyarlı Sağlanmalıdır	Barınma alanlarında mahremiyet, güvenlik, hijyen, erişilebilirlik ve bakım ihtiyaçları kadınlar, çocuklar, LGBTİ+ bireyler, engelliler, yaşlılar ve tek ebeveynli haneler için somut standartlarla güvence altına alınmalıdır.	- Konteynerlerde mümkün olduğunca tuvalet ve banyo birim içinde yer almalı; bunun mümkün olmadığı çadır/kamp düzenlerinde tuvalet ve banyolar kadınlar, çocuklar ve engelliler için ayrı, aydınlatılmış, kilitlenebilir, yakın ve güvenli erişilebilir konumda olmalı. - Mahremiyet, güvenlik ve hijyen koşulları kadınlar ve LGBTİ+ bireyler için özel olarak gözetilmeli. - Detaylı ihtiyaç analizi ve haritalandırma yapılmalı; riskli,	İmar ve Şehircilik Dairesi/Fen İşleri Müdürlüğü: Geçici ve kalıcı barınma alanlarının toplumsal cinsiyete duyarlı standartlara uygun olarak inşa edilmesi/düzenlenmesi. Sosyal Hizmetler Birimi: Tek ebeveynli kadın hanelerin ve LGBTİ+ bireylerin barınma ihtiyaçlarının tespiti ve önceliklendirilmesi. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü / Eşitlik Birimi: Mahremiyet, güvenlik ve

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
		karanlık, uzak veya denetimsiz alanlar belirlenmeli. • Tek ebeveynli kadın haneler, hamileler, emziren kadınlar, engelli kadınlar ve yalnız yaşayan yaşlı kadınlar için öncelikli çözümler üretilmeli. • Aydınlatma, güvenlik devriyesi, kilitlenebilir yaşam alanı, güvenli ulaşım güzergahı ve mahremiyet sağlayan hijyen alanları sağlanmalı. • Kreş, çocuk dostu alan, emzirme alanı, evde bakım desteği ve ortak sosyal alanlar barınma planına dahil edilmeli. • Şikayet ve geri bildirim mekanizmaları erişilebilir, mahrem ve misilleme riskini önleyecek şekilde tasarlanmalı.	şiddet riskleri açısından barınma alanlarının izlenmesi. Fen İşleri / Park ve Bahçeler / Destek Hizmetleri: Aydınlatma, hijyen, ortak alan ve bakım altyapısının kurulması. Zabıta Müdürlüğü: Alan güvenliği, yönlendirme ve şikayetlere hızlı müdahale süreçlerinin desteklenmesi.
3.3 Yerinden Edilme ve Geçici Süreçlerinde Kesintisiz Haklara Erişim Sağlanmalıdır.	Risk yalnızca afet anında değil, yer değiştirildiğinde haklara erişim biçiminde de yeniden üretiliyor. Belge, ikamet ve işlem bariyerleri nedeniyle kadınlar su, konut, sağlık ve	• Mobil kayıt ve danışma masası oluşturulmalı. • Belgesiz başvuruya geçici çözümler üretilmeli. • Çok dilli yönlendirme, göçmen ve mülteci kadınlar için erişim desteği.	Sosyal Hizmetler Birimi/Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü: Psikososyal destek programlarının geliştirilmesi, danışma hatları ve mobil destek araçlarının faaliyete geçirilmesi.

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
	sosyal korumaya erişimde hak kaybı yaşıyabiliyorlar.	Geçici adresleme mekanizması oluşturulmalı.	Sağlık İşleri Müdürlüğü: Ruh sağlığı uzmanlarının destek programlarına dahil edilmesi.
3.4. Kadınlar için Psikososyal Destek Merkezleri Kurulmalı ve Yeterli Kapasite Oluşturulmalıdır.	Kadınlara, çocuklara, engelli kadınlara, yaşlı kadınlara, yalnız çocuklara, bakım verenlere, göçmen/mülteci kadınlara ve LGBTİ+ bireylere yönelik destek programları planlanmalı ve uygulanmalıdır.	- Afet sonrasında hizmet vermek üzere, barınma alanları, sığınma evleri, KDM ve benzeri hizmet alanlarında psikososyal destek ve güçlenme merkezleri açılmalıdır. - Kadınlara yönelik, özel, şiddet travması ve bakım yükü temelli destek programları planlanmalı. - Engelli kadınlar, yaşlı kadınlar, yalnız çocuklar, refakatsiz çocuklar, bakım verenler, göçmen/mülteci kadınlar ve LGBTİ+ bireyler için farklılaştırılmış destek protokolleri hazırlanmalı. - Kadın danışma hatları, mobil destek araçları ve saha psikososyal destek ekipleri yaygınlaştırılmalı. - Destek mekanizmalarına erişim için vardiyalı çalışma sistemi kurulmalı; gece ve hafta sonu erişimi planlanmalı.	Sosyal Hizmetler Birimi/Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü: Psikososyal destek programlarının geliştirilmesi, danışma hatları ve mobil destek araçlarının faaliyete geçirilmesi. Sağlık İşleri Müdürlüğü: Ruh sağlığı uzmanlarının destek programlarına dahil edilmesi. Engelli Hizmetleri Birimi: Engelli kadınlar ve bakım verenler için erişilebilir destek modellerinin geliştirilmesi.

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
		Kadınlar ve çocuklar için yeterli sayıda uzman personel kapasitesi oluşturulmalı.	
3.5. Geçici Barınma Alanlarında Kreş, Evde Bakım, Çocuk Koruma ve Ortak Yaşam Standartları Sağlanmalıdır.	Çadır ve konteyner alanlarında bakım hizmetleri, çocuk koruma, sosyal alanlar, ortak tuvalet/banyo düzenlemeleri, aydınlatma ve güvenli erişim için asgari standartlar belirlenmelidir.	- Çadır ve konteyner alanları ayrı ihtiyaçlara göre planlanmalı; ortak tuvalet ve banyo kullanılan alanlarda kadınlar, çocuklar ve engelliler için güvenli, aydınlatılmış, kilitlenebilir ve yakın birimler kurulmalı. - Kreş, çocuk dostu alan, güvenli oyun alanı ve bakım destek noktaları oluşturulmalı. - Evde bakım ihtiyacı olan yaşlılar, engelliler ve kronik hastalar için mobil bakım ve yönlendirme sistemi kurulmalı. - Çocuk kaçakçılığı, çocuk işçiliği ve çocuk yaşta evlilik risklerine ilişkin erken uyarı ve yönlendirme mekanizması kurulmalı. - Ortak sosyal alanlar kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler ve LGBTİ+ bireyler için güvenli, erişilebilir ve kapsayıcı biçimde planlanmalı.	İmar ve Şehircilik / Fen İşleri Müdürlüğü: Fiziksel alan, aydınlatma, tuvalet/banyo, erişilebilirlik ve ortak sosyal alan standartlarının uygulanması. Sosyal Hizmetler Birimi: Kreş, bakım, çocuk koruma ve evde bakım ihtiyaçlarının tespiti ve yönlendirilmesi. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü / Eşitlik Birimi: Hizmetlerin TCE, mahremiyet ve güvenlik açısından izlenmesi. ASHİM İl Müdürlüğü ve ilgili çocuk koruma birimleri: Çocuk koruma ve sosyal hizmet yönlendirmelerinin sağlanması.

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
		Şikayet, geri bildirim ve acil destek mekanizmaları mahremiyet ve güvenlik ilkeleriyle işletilmeli.	
3.6. Yerel Ekonominin Canlandırılmasında Kadın Emeği Desteklenmelidir.	Kadın üretici kooperatifleri, sosyal girişimcilik kooperatifleri ve kadınların afet sonrası geçim kaynaklarını güçlendiren modeller desteklenmeli ve geçici istihdam programlarında kadın kotası uygulanmalıdır.	- Kadın üretici kooperatifleri desteklenmeli. - Sosyal girişimcilik kooperatifleri ve kadınların bakım, gıda, tekstil, geri dönüşüm, yerel üretim ve hizmet alanlarındaki girişimleri desteklenmeli. - Geçici istihdam programlarında kadın kotası uygulanmalı. - Farklı ve başarılı kooperatiflerle deneyim paylaşımları yapılmalı. - Kooperatiflerin sürdürülebilirliği için kapasite geliştirme, pazarlama, finansmana erişim ve kamu alımı gibi destekler verilmeli.	Kırsal Hizmetler Dairesi / Müdürlüğü: Kadın üretici kooperatiflerinin ve sosyal girişimcilik kooperatiflerinin kurulması ve desteklenmesine yönelik projelerin yürütülmesi. İnsan Kaynakları Müdürlüğü: Geçici istihdam programlarında kadın kotası uygulamasının sağlanması. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü / Eşitlik Birimi: Kadınların geçim kaynaklarına erişimini güçlendiren desteklerin TCE açısından izlenmesi. Mali Hizmetler / Satın Alma Birimi: Kadın kooperatiflerinden ve sosyal girişimlerden hizmet/mal alımı olanaklarının değerlendirilmesi.

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
3.7. Ders Çıkarma Sürecinde Toplumsal Cinsiyet Göstergeleri Kullanılmalıdır.	Düzenli değerlendirme raporları hazırlanmalı, raporla ilgili taraflarla paylaşılmalıdır. Değerlendirme yalnızca ders çıkarma amacıyla değil, minimum standartların düzenli izlenmesi, hak kayıplarının giderilmesi ve hizmetlerin iyileştirilmesi amacıyla yürütülmelidir.	• Değerlendirme raporları kadınların, çocukların, engellilerin, yaşlıların, göçmen/mülteci grupların ve LGBTİ+ bireylerin yaşadığı zorlukları, şiddet risklerini ve iyileşme ihtiyaçlarını içermeli. • Toplumsal cinsiyet eşitliği birimi bu sürece aktif katılmalı. • Barınma, hijyen, aydınlatma, güvenlik, kreş, evde bakım, psikososyal destek, TCDŞT sevk mekanizması ve çocuk koruma standartları düzenli izlenmeli. • Destek mekanizmalarına erişimin günün farklı saatlerinde mümkün olup olmadığı, vardiyalı çalışma ve acil erişim kapasitesiyle birlikte değerlendirilmeli. • Çocuk kaçakçılığı, çocuk işçiliği ve çocuk yaşta evlilik risklerine ilişkin göstergeler izleme sistemine dahil edilmeli. • Erkekler ve oğlan çocuklarına yönelik önleyici/dönüştürücü çalışmaların kapsamı ve etkisi ayrıca değerlendirilmeli.	Strateji Geliştirme Dairesi/ Müdürlüğü - Afet İşleri Dairesi / Müdürlüğü: Afet sonrası değerlendirme raporlarının hazırlanması ve toplumsal cinsiyet göstergelerinin dahil edilmesi. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü / Eşitlik Birimi: Değerlendirme sürecine aktif katılım sağlanması ve raporların toplumsal cinsiyet perspektifiyle incelenmesi. Sosyal Hizmetler Birimi: Çocuk koruma, bakım, psikososyal destek ve kırılgan gruplara ilişkin hizmet verilerinin izlenmesi. STK'lar ve topluluk temsilcileri: İzleme sürecine geri bildirim ve saha gözlemi sağlanması.

Standartlar	Açıklama	Uygulama Adımları	Rol ve Sorumluluklar (Belediye Birimleri)
		Raporlar ilgili kamu kurumları, STK'lar, muhtarlar ve etkilenen topluluk temsilcileriyle paylaşılmalı; geri bildirimler sonraki planlara aktarılmalı.	
3.8. Erkekler ve Oğlan Çocuklarına Yönelik Önleyici ve Dönüştürücü Çalışmalar Yürütülmelidir.	Afet sonrası TCE çalışmaları yalnızca kadınlara yönelik destekle sınırlı kalmamalı; erkekler ve oğlan çocuklarıyla şiddeti önleme, bakım sorumluluğunu paylaşma ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda çalışmalar yürütülmelidir.	• Erkekler ve oğlan çocuklarına yönelik TCE, şiddetsiz iletişim, bakım emeğinin paylaşımı ve şiddeti önleme eğitimleri düzenlenmeli. • Genç erkekler ve oğlan çocukları için spor, eğitim, psikososyal destek ve güvenli sosyal alan programları geliştirilmeli. • Toplumsal cinsiyet temelli şiddet, çocuk yaşta erken ve zorla evlilikler, çocuk işçiliği ve çocuk kaçakçılığı risklerine ilişkin erkekler ve oğlan çocuklarıyla önleyici çalışmalar yapılmalı. • Baba destek programları, bakım sorumluluğunu paylaşmaya yönelik atölyeler ve danışmanlık hizmetleri planlanmalı. • Programların etkisi yaş, mahalle, katılım ve geri bildirim göstergeleriyle izlenmeli.	Sosyal Hizmetler Birimi: Erkekler ve oğlan çocuklarına yönelik psikososyal destek, yönlendirme ve eğitim programlarının yürütülmesi. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü / Eşitlik Birimi: Program içeriklerinin TCE ve TCDŞT'yi önleme perspektifiyle hazırlanması. Gençlik ve Spor / Kültür Birimleri: Güvenli sosyal alanlar, spor ve kültür faaliyetlerinin planlanması. STK'lar ve uzman kuruluşlar: Eğitim, kolaylaştırıcılık ve saha uygulamalarına teknik destek sağlanması.

IV. Uygulama Kontrol Listesi

Tablo-1’de tanımlanmış olan minimum standartlar ve uygulama adımlarına yönelik hazırlanmış olan bu bir kontrol listesi bir örnek olarak kabul edilmelidir. Rehberin kullanımı sırasında, özgün koşullar, ihtiyaçlar çerçevesinde kontrol edilecek olanların değişmesi, çeşitlenmesi kaçınılmazdır.

Afet Öncesi Hazırlık Kontrol Listesi

Planlama ve Organizasyon

- ☐ İRAP var mı?
- ☐ İRAP'ta toplumsal cinsiyet bölümü var mı?
- ☐ Veriler cinsiyete, yaşa ve kırılgan gruplara göre ayrıştırılmalı
- ☐ Kırılgan grup veri tabanı güncel mi?
- ☐ Sivil örgütlerle işbirliği protokolü var mı?
- ☐ Personeler TCE eğitimi verildi mi?
- ☐ Personeler afet yönetimi kapsamında toplumsal cinsiyet eşitliği (TCE) eğitimi verildi mi?

Altyapı ve Donanım

- ☐ Toplanma alanları güvenli ve aydınlatmalı mı? 7/24 güvenlik veya izleme mekanizması var mı?
- ☐ Cinsiyet ayrımı olan kilitlenebilir tuvalet ve gusülhane var mı?
- ☐ Engelli erişimine uygun en az bir tuvalet var mı?
- ☐ Her 20 kişi için bir tuvalet var mı?
- ☐ Hijyen kitleri ve bebek malzemeleri stokta mı?
- ☐ Emzirme ve bebek bakım alanları hazır mı?

İletişim ve Koordinasyon

- ☐ Erken uyarı sistemleri çok dilli ve erişilebilir mi? En az Türkçe + bölgede yaygın 1-2 dilde bilgilendirme” Okuma-yazma bilmeyenler için **sesli/ görsel içerik** mevcut mu
- ☐ Kadın iletişim ağları belirlendi mi?
- ☐ Acil durum iletişim numaraları güncel mi?
- ☐ Sosyal medya hesapları aktif mi?

Afet Anı Müdahale Kontrol Listesi

YKOM Operasyonları

- ☐ Toplumsal cinsiyet uzmanı YKOM'da mı?

- ☐ Kadın personel vardiyalarda bulunuyor mu?
- ☐ Özel ihtiyaç masası kuruldu mu?
- ☐ Çok dilli destek sağlanıyor mu? (En az Türkçe + bölgede yaygın dillerde hizmet olacak şekilde)

Kurtarma ve İlk Yardım

- ☐ Kurtarma ekiplerinde kadın personel var mı? (Her ekipte en az 1 kadın personel olacak şekilde)
- ☐ Öncelikli kırılgan gruplar belirlendi mi?
- ☐ Aile bütünlüğü korunuyor mu?
- ☐ Mahremiyeti koruyucu önlemler alındı mı?

Barınma ve Beslenme

- ☐ Geçici barınmada güvenlik sağlandı mı? 7/24 güvenlik personeli veya izleme sistemi mevcut mu?
- ☐ Cinsel şiddet ve tacizi önleyici başvuru ve müdahale mekanizması var mı?
- ☐ Özel diyetler temin ediliyor mu?
- ☐ Bebek beslenmesi için gerekli malzemeler var mı?
- ☐ Hijyenik koşullar uygun mu?

Afet Sonrası İyileşme Kontrol Listesi

Barınma ve Altyapı

- ☐ Kalıcı konutlarda güvenlik önlemleri var mı?
- ☐ Öncelikli/kırılgan gruplar dikkate alındı mı?
- ☐ Erişilebilirlik standartları karşılandı mı?
- ☐ Sosyal alanlar planlandı mı?

Ekonomik Destek

- ☐ Kadın girişimcilere özel destek var mı?
- ☐ İstihdamda cinsiyet kotası uygulanıyor mu?
- ☐ Kooperatif kurma destekleri sağlandı mı?
- ☐ Çocuk bakım desteği veriliyor mu?

Sosyal ve Psikolojik Destek

- ☐ Psikososyal destek programları başladı mı?
- ☐ Şiddete karşı koruma mekanizmaları aktif mi?
- ☐ Toplumsal entegrasyon faaliyetleri yapılıyor mu?
- ☐ Çocuklara özel destek programları var mı?

V. Minimum Standartların Stratejik Planlar ve YEEP'e Entegrasyonu

Stratejik Planlama Sürecine Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Duyarlı Afet Yönetiminin Entegrasyonu⁶

Hazırlık Aşaması: Kurumsal Altyapı Oluşturma

Adım 1: Kurumsal Yapılanma

Gerekli Birimler ve Görevleri:

- Strateji Geliştirme Birimi → Koordinatör
- Kadın - Aile Müdürlüğü / Eşitlik Birimi → Uzman
- Afet İşleri Dairesi /Müdürlüğü → Uzman
- Sosyal Hizmetler Birimi → Uzman
- İnsan Kaynakları Birimi → Uzman
- Bilgi İşlem → Uzman

Adım 2: Planlama Ekibinin Oluşturulması

- Ekip Lideri: Strateji Geliştirme Müdürü
- Eş Koordinatör: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Uzmanı
- Teknik Uzmanlar: Afet uzmanı, sosyal hizmet uzmanı, şehir plancısı
- Dış Paydaşlar: STK ve kamu kuruluşu temsilcileri, akademi.
- İç Paydaşlar: İlgili müdürlüklerden / birimlerden temsilciler.

Adım 3: Planlama Takviminin Belirlenmesi

Önerilen Zaman Çizelgesi (12 Aylık):

Ay 1-2: Mevcut durum analizi ve veri toplama

Ay 3-4: Paydaş katılımı ve ihtiyaç belirleme

Ay 5-6: Hedef ve gösterge belirleme

---

⁶ AFAD'ın Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı (CEEP) düzenli veri toplama, ayrıştırılmış veriyle izleme, kurumsal raporlama ve karar süreçlerinde cinsiyet dengesini gözetme yaklaşımı, İRAP hazırlık ve revizyon süreçlerinde kırılgan grupların görünürlüğünü, yerel katılımı ve toplumsal cinsiyete duyarlı risk analizini güçlendirebilecek niteliktedir.

Ay 7-8: Strateji ve eylem planları geliştirme

Ay 9-10: Bütçeleme ve kaynak planlama

Ay 11-12: Onay süreçleri ve sonuçlandırma

Adım 4: Mevcut Durum Analizi: Cinsiyet Ayrıştırılmış Veri Toplama

A) Demografik Analiz

- Nüfus dağılımı (cinsiyet, yaş, engellilik durumu)
- Hanehalkı yapıları
- Eğitim düzeyleri (cinsiyete göre)
- İstihdam durumu ve sektörel dağılım

B) Risk ve Kırılabilirlik Analizi

- Afet geçmişi ve cinsiyet bazlı etki analizi
- Sosyo-ekonomik kırılabilirlikler
- Coğrafi risk haritası (kırılabilir grupların yoğunlaştığı alanlar)
- Mevcut koruma mekanizmalarının etkinliği

C) Kurumsal Kapasite Analizi

- Personel yapısı ve cinsiyet dağılımı
- Mevcut politika ve prosedürler
- Bütçe tahsisleri
- Kurumlar arası koordinasyon düzeyi

Adım 5: Paydaş Haritalaması

İç Paydaşlar:

- ✓ Belediye meclisi üyeleri
- ✓ Müdürlükler / Daire Başkanları
- ✓ Birim uzman personeli

Dış Paydaşlar:

- ✓ STK'lar, mahalle yapılanmaları, muhtarlar
- ✓ Meslek odaları, sendikalar
- Özel sektör/yerel işletmeler
- ✓ Kamu kurumları
- ✓ Üniversiteler
- ✓ Medya

Adım 6: Paydaş Katılım Mekanizmalarının Tasarımı

A) Çok Katmanlı Katılım Modeli

- Politika Düzeyi: Belediye meclisi, üst yönetim
- Teknik Düzey: Müdür ve uzmanlar
- Uygulama Düzeyi: Saha personeli
- Toplumsal Düzey: STK'lar, yerel paydaşlar, vatandaşlar

B) Katılım Araçları

- Odak grup görüşmeleri (toplumsal cinsiyet eksenli)
- Anket çalışmaları
- Halk toplantıları
- Online platformlar
- Çalıştaylar ve seminerler

Adım 7: İhtiyaç Belirleme Çalıştayları

Çalıştay 1: Mevcut Durum Değerlendirmesi

- Güçlü yönler ve fırsatlar
- Zayıflıklar ve tehditler
- Öncelikli sorun alanları
- Kaynak ve kapasite durumu

Çalıştay 2: Vizyon ve Hedef Belirleme

- Uzun vadeli vizyon oluşturma
- Stratejik hedefleri tanımlama
- Başarı göstergelerini belirleme

YEEP Sürecinde Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Afet Yönetiminin Entegrasyonu

YEEP Analizi ve Uyum Sağlama

Adım 1: Mevcut YEEP'in İncelenmesi

İnceleme Kriterleri:

- Afet ve Acil Eylem Planı Var mı?
- Afet yönetimiyle ilgili maddeler var mı?
- Kırılgan gruplar tanımlanmış mı?
- Acil durum protokolleri cinsiyet duyarlı mı?
- Bütçe tahsisleri yeterli mi?
- İzleme göstergeleri uygun mu?

Adım 2: YEEP Güncelleme İhtiyaçlarının Belirlenmesi

A) Eksik Alanların Tespiti

- Afet öncesi hazırlık eksiklikleri
- Müdahale sürecindeki boşluklar
- İyileşme aşamasındaki unutulmuş konular
- Kurumlar arası koordinasyon zafiyetleri

B) Güncelleme Önerileri

- Yeni hedef ve göstergeler
- Eylem planı revizyonları
- Bütçe düzenleme / ihtiyaç önerileri
- Sorumluluk dağılımı güncellemeleri

Adım 3: Stratejik Amaçların Belirlenmesi

Örnek Stratejik Amaçlar:

Amaç 1: Afet risklerine karşı kırılgan grupların direncini artırmak

- Cinsiyet ayrıştırılmış risk analizleri yapmak
- Erken uyarı sistemlerini kapsayıcı hale getirmek
- Güvenli toplanma alanları oluşturmak
- Toplum farkındalığı ve eğitim programlarını cinsiyet duyarlı olarak geliştirmek

Amaç 2: Afet müdahalesinde eşitlikçi yaklaşım sağlamak

- YKOM'da cinsiyet temsilini güçlendirmek
  - Kurtarma operasyonlarında öncelik sistemini uygulamak
  - Barınma hizmetlerinde güvenlik ve mahremiyet sağlamak
- Engelliler, yaşlılar ve çocuklar için özel müdahale protokolleri oluşturmak

Amaç 3: Afet sonrası iyileşmede kadınları güçlendirmek

- Ekonomik destek programlarında cinsiyet kotası uygulamak
  - Psikososyal destek hizmetlerini yaygınlaştırmak
  - Şiddetle mücadele mekanizmalarını güçlendirmek
- Şiddetle mücadele mekanizmalarının kadınlar tarafından bilinmesini ve erişilebilirliği artırmak

VI. Minimum Standartların Anaakımlaştırılması

Belediyeler ve diğer kuruluşlarda toplumsal cinsiyete duyarlı afet yönetimi yaklaşımının anaakımlaştırılması önemlidir. Bunun temel mekanizması, bütünleşmenin stratejik planlarda ve YEPP'te ele alınması ve birimlerin bu konudaki hedef / faaliyetlerini gözden geçirerek, işbirliği yapmalarıdır.

Ancak, konunun kurumsal ölçekte sahiplenilmesi ve kurum politikasının, vizyonunun parçası olabilmesi için tüm birimler için gerekliliğin idrak edilmiş ve onaylanmış olması gerekir. Aşağıda sıralanmış olan adımlar, bu bütüncül yaklaşımın sürecine dair fikir verecektir.

1. Politika ve Planlama Düzeyinde Entegrasyon

Afet risk yönetimi süreçlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği ilkesinin, Sendai Çerçevesi Eylem Planı'nda da yararlanılarak, tüm politika ve uygulamalara entegre edilmesi gerekmektedir. Stratejik planlar, bütçeler, kentsel planlama ve hizmetlerde toplumsal cinsiyet perspektifinin zorunlu bir bileşen olarak yer alması kritik önem taşımaktadır. Ayrıca cinsiyete duyarlı erken uyarı sistemleri, bilgi yönetimi, risk değerlendirme, eğitim ve kapasite geliştirme faaliyetlerinin geliştirilmesi de bu sürecin ayrılmaz parçasıdır.

2. Kurumsal Kapasite Geliştirme

Belediyelere yönelik cinsiyet eşitliği odaklı afet yönetimi eğitim programlarının geliştirilmesi temel bir ihtiyaçtır. Bu kapsamda kadınların ve diğer kırılgan grupların bilgi ve deneyimlerini değerlendirecek katılımcı mekanizmaların kurulması, yerel bilgi birikiminin afet yönetimi süreçlerine entegrasyonunu sağlayacaktır.

3. Veri Toplama ve İzleme Sistemleri

Cinsiyet, yaş ve engellilik verilerine göre ayrıştırılmış (SADDD) veri toplama sistemlerinin standart hale getirilmesi gerekmektedir. Hasar ve kayıp analizlerinde hane içi dinamiklerin ve kayıt dışı sektörlerin de hesaba katılması, afetlerin toplumsal cinsiyet açısından farklılaşan etkilerinin doğru şekilde değerlendirilmesini sağlayacaktır.

4. Paydaş İşbirlikleri ve Katılım

Kadın örgütleri, yerel STK'lar ve topluluk temsilcileriyle işbirliğinin güçlendirilmesi kritik önem taşımaktadır. Bu katılımın sadece danışma düzeyinde değil, karar alma süreçlerinde de sağlanması, daha etkili ve kapsayıcı afet yönetimi politikalarının geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

5. Kapsayıcı İletişim ve Danışma Süreçleri

Afetten etkilenen kadın ve erkeklerle iletişimi güçlendirici toplantılar / buluşmalar oluşturulması ve kadınların afetler konusundaki bilgi birikimlerinden yararlanılması önemlidir. İletişim araçlarının kadın ve erkekler tarafından farklı şekillerde kullanıldığının dikkate alınması da bu sürecin etkinliğini artıracaktır.

6. Kısa ve Uzun Vadeli Önceliklendirme

Afet sonrası iyileşme sürecinde hem kısa hem de uzun vadeli önceliklerin belirlenmesi gerekmektedir. Kısa vadede nüfusun fiziksel ve psikososyal zararlardan korunması, uzun vadede ise "daha iyi yeniden inşa etme" ilkesinin kapsayıcı bir yaklaşımla uygulanması hedeflenmelidir. Bu öncelikler, mevcut kaynaklar, kamu kuruluşlarının kapasitesi ve sosyo-kültürel bağlam göz önünde bulundurularak belirlenmelidir.

Kaynaklar

Uluslararası Belgeler ve Çerçeveseler

1. Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçevesi (Sendai GAP 2015-2030)
  - o Japonya Yokohama (1994), Hyogo (2005), Sendai (2015) konferansları
2. Birleşmiş Milletler Belgeleri
  - o Birleşmiş Milletler Dünya Afet Riskini Azaltma Konferansı (1994)
  - o Pekin Dünya Kadın Konferansı (1995)
  - o CEDAW Komitesi 37 Sayılı Genel Tavsiye Kararı (2018) - iklim değişikliği bağlamında afet riskinin azaltılmasının toplumsal cinsiyet boyutları
3. İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)
  - o Kadının Gelişimi İçin Eylem Planı (OPAAW) - Kahire 2008
  - o İstanbul toplantısı güncellemeleri (2016)

Ulusal Belgeler

4. 12. Kalkınma Planı (Türkiye)
  - o 841. madde: "Afet yönetiminde engelli, yaşlı, kadın ve çocukların farklılaşan ihtiyaçları dikkate alınacaktır"
5. AFAD Belgeleri
  - o İl Afet Risk Azaltma Plan'ları Hazırlama Kılavuzu
6. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM)
  - o Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2024-2028)

Akademik Kaynaklar

7. Paksoy Erbaydar, N., İnal Onal, E., Kaya, E. (2021)
  - o "Analysis of Gender Sensitivity of Turkey's Disaster Legislation to Create a Disaster-Resilient Society"
  - o *The Tohoku Journal of Experimental Medicine*, Ağustos 2021
8. Neumayer, E., & Plümper, T. (2007)
  - o "The Gendered Nature of Natural Disasters: The Impact of Catastrophic Events on the Gender Gap in Life Expectancy, 1981–2002"
  - o *Annals of the Association of American Geographers*, 97(3), 551-566
9. Thurston, A. M., Stöckl, H., Ranganathan, M. (2021)
  - o "Natural hazards, disasters and violence against women and girls: a global mixed-methods systematic review"
  - o *BMJ Global Health*, 6(4):e004377, 6 Mayıs 2021
10. Nour, N. N. (2011)

- "Health consequences of child marriage in Africa"
  - *Obstetrics & Gynecology*, 4(1):22–27
11. Moreno, J., Shaw, D. (2018)
- "Women's empowerment following disaster: a longitudinal study of social change"
  - *Natural Hazards*, 92:205–224

Uluslararası Raporlar

12. World Bank (2024)
- "Gender Dynamics of Disaster Risk and Resilience"
  - Global Facility for Disaster Reduction and Recovery Report

